

Súdna a disciplinárna prax v Ukrajinskej povstaleckej armáde (1943 – 1947)

JAROSLAV ANTONIUK – VASYL ILYNYČKYJ

Rezortný štátny archív Bezpečnostnej služby Ukrajiny – Drohobyčská štátna pedagogická univerzita Ivana Franka / Národná akadémia pozemných vojsk hajtmána Petra Sahajdačného, Ukrajina

Judicial and disciplinary practice in the Ukrainian Insurgent Army (1943 – 1947)

Abstract: The article analyzes the functioning principles of judicial and disciplinary practice in the Ukrainian Insurgent Army (UPA). It was discovered that the practice started in the summer of 1943 in Volyn and Western Polissya. At the end of that same year, the insurgent judicial system spread to Galicia as well as the neighboring territories of eastern Poland. It was proven that the main judicial and disciplinary bodies in the UPA units were the «Field Courts». At the commander's initiative, they convened for every sotnia. The verdicts were passed on the basis of the «Disciplinary Statute», which was used in conditions of the special period of armed liberation struggle. The crimes in it were divided into minor and serious. The accused were executed for the latter ones. The verdict was approved by the commander of the relevant insurgent unit. The minor offenses were mostly dealt with by the «Cossack courts». They were convened by the commanders of the insurgent units in the case of: drunkenness, non-compliance with the order without serious consequences, minor thefts. The sentences were: sending to «punitive divisions», «punitive arrest», «beating with sticks» in front of the rank, «rack under a gun» or «falling on the ground» on command. In the event the crime was repetitive, the punishment was intensified.

Keywords: Ukrainian Insurgent Army, judicial and disciplinary practice, verdict, crimes, punishments, «Field court», «Cossack courts».

DOI: <https://doi.org/10.24040/ahn.2021.24.01.136-142>

Vývoj európskeho súdneho systému v 20. storočí bol poznačený zložitými historickými procesmi. Ich neoddeliteľnou súčasťou bol oslobodzovací boj a rezistencia zotročených národov v Sovietskom zväze, ktorý predpokladal fungovanie ich vlastných neštátnych súdnych a disciplinárnych orgánov. Táto prax sa najvýraznejšie prejavila vo vývoji Ukrajinskej povstaleckej armády (UPA). V súlade s vojenskými špecifikami poskytovala množstvo osobitostí.

Historiografický prehľad nastolenej problematiky nie je rôznorodý. Jej stručná analýza bola uskutočnená v publikáciách ukrajinských histo-

rikov Dmytra Vedeneeva a Hennadija Bystruchina.¹ Niektoré aspekty trestného systému v UPA ozrejmil Volodymyr Serhijčuk² a na osobitosti súdneho konania poukázal Volodymyr Koval'chuk³. Tento článok teda po prvýkrát komplexnejšie vysvetľuje súdno-disciplinárnu prax v UPA.

Tá sa začala v lete 1943 na území Volyne a západného Polissia (v tom čase boli súčasťou ríšskeho komisariátu „Ukrajina“), kde sa ukrajinským povstalcami podarilo oslobodiť od Nemcov veľké územia. Na konci tohto roku sa štruktúra UPA rozšírila do Haliče a na Zakerzonie.

Prvým disciplinárnym orgánom v povstaleckých oddieloch bol poľný súd. V priebehu leta – jesene 1943 neustále pôsobil na povstaleckej základni „Sič“ (Svinarynský les v rajóne Volodymyra-Volyňského). Tento poľný súd viedol Olexandr Kosarevyč (pseudonym „Omel'ko“), veliteľ (komandant) Vojenského poľného žandárstva (VPŽ) vojenského okruhu „Tury“ (Volyňská oblasť /kraj/), a funkcie vyšetrovateľa vykonával „Arkadij“.⁴ V prípade potreby bolo možné zvolať poľný súd v každej sotni⁵ (stotina, rota – *pozn. prekl.*). Dialo sa to nasledovne. Komandant VPŽ jednotky dával podnet príslušnému veliteľovi UPA. Ten následne menoval troch sudcov. Prvý z nich musel zastávať pozíciu nie nižšiu veliteľ'a sotne, druhý – nie nižšiu veliteľ'a družstva (ukr. – *roja*). VPŽ im poskytovala vyšetrovacie materiály. Rozsudok alebo „Výrok“ potvrdzoval veliteľ' oddielu.⁶ Na území Peremyšľského okruhu Organizácie ukrajinských nacionalistov (OUN) poľný súd pozostával z veliteľ'a sotne, veliteľ'a VPŽ a dôstojníka Bezpečnostnej služby (BS). Okrem toho sa počítalo aj s obhajcom obvineného.⁷

¹ ВЕДЕНЕЄВ, Д.: Військово-польова жандармерія – спеціальний орган Української повстанської армії // *Воєнна історія*, 2002, № 5–6, с. 32–40; ВЕДЕНЕЄВ, Д. – БИСТРУХІН, Г.: *Меч і тризуб. Розвідка і контррозвідка руху українських націоналістів та УПА (1920–1945)*. Київ: Генеза, 2006, с. 210–211; ВЕДЕНЕЄВ, Д. – БИСТРУХІН, Г.: *Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945–1980-ті роки*. Київ: К.І.С., 2007, с. 432; ВЕДЕНЕЄВ, Д. – БИСТРУХІН, Г.: *«Повстанська розвідка діє точно й відважно...». Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення ОУН та УПА. 1940–1950-ті роки*. Київ: К.І.С., 2008, с. 38.

² СЕРГІЙЧУК, В.: *ОУН-УПА в роки війни: нові документи і матеріали*. Київ: Дніпро, 1996. 496 с.

³ КОВАЛЬЧУК, В.: Протоколи допитів у системі документообігу Організації Українських Націоналістів (Б) і Української повстанської армії (1940–1944 рр.) // *Воєнна історія*, 2008, 5 (41), с. 75–80.

⁴ Архів Управління СБУ у Волинській області (*Архів Správy Bezpečnostnej služby Ukrajiny /BSU/ vo Volyňskej oblasti*). – Ф. 4. – Спр. 2976. – Арк. 85.

⁵ Галузевий державний архів Служби безпеки України – ГДА СБУ (*Rezortný štátny archív Bezpečnostnej služby Ukrajiny*). – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-9109. – Т. 2. – Арк. 61.

⁶ Архів Управління СБУ у Волинській області. – Ф. 5. – Спр. 8054. – Арк. 72; ГДА СБУ. – Ф. 62. – Оп. 4. – Спр. 29. – Арк. 335.

⁷ BROŻYNIĄK, A.: Uwagi o pracy Służby Bezpieczeństwa Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów w świetle sprawozdania referenta I okręgu OUN za maj-czerwiec 1945 roku. In: *Pamięć i Sprawiedliwość*, 2006. 5/1 (9), s. 388.

Podľa Disciplinárneho štatútu UPA sa za závažné trestné činy považovali: 1) zrada, 2) sabotáž, 3) nedodržanie nariadenia, ktoré viedlo k značným stratám, 4) opakovaná dezercia. Obvinení z týchto činov boli zväčša popravení.⁸ Napríklad väčšina rozhodnutí poľných súdov skupiny UPA „Zahrava“ (Rivnenská oblasť) sa týkala opakovaných dezercii z UPA.⁹ Avšak na prísne tresty boli častokrát odsúdení aj zloději a podozriví zo spolupráce s nepriateľom.¹⁰ Tak na jar roku 1944 na území Ostrohského rajónu (okresu) Rivnenskej oblasti bol popravený povstalec, ktorý ukradol bravčovú masť u gazdu, čím pred miestnou českou komunitou skompromitoval vlastnú sotňu UPA.¹¹ V decembri 1944 sa počas boja s jednotkami NKVD pokúsil strelec „Obuch“ zastreliť veliteľa sotne UPA „Morozenka“. Jeho prípad vyšetrovala VPŽ. Počas výsluchu sa „Obuch“ priznal, že vykonával úlohu vedúceho Lanoveckého okresného oddelenia NKVD. Bol vynesený rozsudok – „za zradu UPA“ popraviť zastrelením pred nastúpenými povstalcami.¹²

Pri výkone popráv existovali niektoré regionálne rozdiely. Napríklad na severe Rivnenskej oblasti v skupine UPA Petra Olijnyka („Eneja“) sa vyskytovali prípady odsúdenia s'átím hlavy a to pred nastúpenými povstalcami.¹³ Takéto rozsudky boli vynesené: vedúcemu spojovacej skupiny Mykolovi Martynovskému („Mucha“),¹⁴ povstalcovi „Tymošenkovi“ z ochranky „Eneja“.¹⁵ Dňa 26 novembra 1943 – vojakovi „Rzykankovi“ z oddielu UPA „Lajdaky“ (Dubrovyckij rajón /okres/).¹⁶ V apríli 1944 – povstalcovi z oddielu „Kory“ (Volodymyreckij rajón).¹⁷

Medzi právomoci poľného súdu patrilo posudzovanie prípadov nielen bežných povstalcov, ale aj veliteľov oddielov UPA. Jedným z častých obvinení boli chybné rozhodnutia v bojovej situácii. Napríklad neúspešné ostreľovanie nemeckej posádky mesta Mizoč v regióne Zdolbunova v septembri 1943 delostreleckou čatou UPA „Berezy“. Napriek tomu, že delá strieľali z takticky výhodného miesta, zasiahnuť ciele sa

⁸ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-9109. – Т. 1. – Арк. 62; СЕРГІЙЧУК, В.: *ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали*. К.: Дніпро, 1996, с. 272–274.

⁹ КОВАЛЬЧУК, В.: Протоколи допитів у системі документообігу Організації Українських Націоналістів ОУН (б) і Української Повстанської Армії (1940 – 1944 рр.) // *Воєнна історія*, 2008, 5 (41), с. 79.

¹⁰ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-8467. – Т. 1. – Арк. 125.

¹¹ Архів Управління СБУ в Рівненській області (*Архів Служби Безпеки України /BSU/ в Rivnenskej oblasti*). – Ф. 4. – Спр. 10406. – Арк. 90.

¹² Архів Управління СБУ в Тернопільській області (*Архів Служби Безпеки України /BSU/ в Ternopil'skej oblasti*). – Ф. 6. – Спр. 19299. – Арк. 29.

¹³ Архів Управління СБУ в Рівненській області. – Ф. 5. – Спр. 12247. – Арк. 15.

¹⁴ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-9219. – Т. 1. – Арк. 231.

¹⁵ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Оп. 1. – Спр. 72945. – Арк. 33зв.

¹⁶ ГДА СБУ. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 67961. – Арк. 65зв.

¹⁷ Архів Управління СБУ в Рівненській області. – Ф. 5. – Спр. 1148. – Арк. 22.

неподарило.¹⁸ В марці 1944 са конал пол'ный сўд над велител'ом „Крывым“, котый л'ахковаз'не умістніл свой оддіел нед'алеко мєста Броды а бол палєбне нападнутый Немцями.¹⁹ В такычто прїпадох са справідла уплат'но-валї дїсціплїнарне санкціє. На јєсєн року 1945 са на ўзємї Олєскєго рая'ону Л'вовскєј обласї ускуточнїл пол'ный сўд над велител'ом сотне УПА „Опокоюм“. На з'акладє обвіненїа зо збєлєлостї почас боја бол дєградованый на радовєго стрєлца.²⁰

Овєла прїснєјшє са трєстало недодр'зїаванїє алєбо порушованїє прїказу. Д'на 6. марца 1944 пол'ный сўд прєроковал прїпад велитєла курєна (пр'апору – *pozn. prekl.*) УПА Порфїрїа Антонїука („Клїшча“). Обвінїлї хо зо неоправ'нєных рокованї с Немцями. Сўду прєдсєдал „Омєл'ко“ а члєнмї болї прєпагандїста „Золотєранко“ а велитєл' сотне „Letun“. Прїпад са прєроковал в прїєбєху д'на. Подл'а в'єроку пол'нєго сўду бол велитєл' „Клїшч“ одсўдєный на поправу с правом одволанїа са до 24 годїн по выхл'асєнї вєрдікту.²¹ Д'на 21. марца 1944 бол прє панїку а одмїєтнутїє сплнїт' прїказ прєдїслок'аціє на Полїссїа поправєный Грїгорїє Кузма („Мороз“) – велитєл' курєна УПА „Похром“.²² Обвіненїа зо недодр'занїа прїказу са в'шак нїє в'зды кончїлї поправу. Напрїклад обвінєный зо рокованїа с Немцями Іван Вєрєсїує („Іванчук“), вєдўчї в'єцвїковєго оддєлєнїа шт'абу УПА-З'апад, бол спод об'залобы ослободєный.²³ Велитєл' сотне УПА „Чорнї чорты“ (облас' Коломыє) Мыхаєло Дрaban („Don“) бол в јануарї 1944 одволяный зо функціє на трї мєсїацє.²⁴ Подобный трєст за недодр'занїє розказу достал аж велитєл' Крємєнєцкєго курєна УПА Іван Клымышын („Крук“).²⁵ Послєднє пол'нє сўды р'особїлї прї повсталєцкых курєнох УПА на Закєрзонї аж до јєсєнє 1947.²⁶

Прєважнє л'аг'шїмї злочїнмї а дєлїктмї мєдзї војакмї УПА са заобєралї гл'авнє тзв. коз'ацкє сўды, которє болї прв'ыкр'ат завєдєнє нарїадєнїм Гл'авнєго воєнскєго шт'абу УПА ч. 2/43 зо 18. дєцємбрє 1943.²⁷ Коз'ацкє сўды

¹⁸ МАРЧУК, І. – ТИЩЕНКО, О.: *УПА. Гурбї: квітєнь 1944-го*. Вїданнїа четвєртє, доповнєнє. Рївнє: Вїдавнїцтво Олєга Зєнїа, 2007, с. 163.

¹⁹ ГДА СБУ. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 50970. – Т. 1. – Арк. 197.

²⁰ ГДА СБУ. – Ф. 71. – Оп. 7. – Спр. 5. – Арк. 96.

²¹ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 376. – Т. 54. – Арк. 1.

²² *Лїтопис УПА. Нова сєрїа. Т. 14: УПА і заплїя на ПЗУЗ 1943–1945. Новї докумєнтї*. Упоряд.: В. Ковальчук, І. Марчук. Кїїв; Торонто: Лїтопис УПА, 2010, с. 116.

²³ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Оп. 1. – Спр. 74268. – Арк. 177.

²⁴ Архїв Управлїннїа СБУ у Львївскїй обласї (*Архїв Spr'avy Bezpečnostnej sluzby Ukrainy /BSU/ v Lvivskij oblasti*). – Ф. 5. – Спр. 35197. – Арк. 13.

²⁵ ДАНИЛЮК, М.: *Повстанскїй записник*. Нью-Йорк; Джєрсї-Сїтї: Свобода, 1968, с. 280.

²⁶ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-9108. – Т. 2. – Арк. 61-62; Спр. С-9109. – Т. 1. – Арк. 62.

²⁷ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Оп. 1. – Спр. 74268. – Т. 2. – Арк. 13зв; ВЄДЄНЄЄВ, Д.: *Вїєськовопольова жандармерїа – спєцїальнїй орган Українскїй Повстанскїй Армїї // Воєнна історїа*, 2002, № 5-6, с. 35.

zvolali velitelia povstaleckých jednotiek.²⁸ Medzi ich kompetencie patrilo prešetrenie: 1) opitosti; 2) nevykonania príkazu, ktoré nevedlo k vážnym následkom; 3) menších krádeží.²⁹ Väčšinou kozácke sudy odsudzovali na 10 – 20 úderov bukmi (palicami) pred nastúpenými povstalcami.³⁰ V sotni UPA „Orla“, pôsojacej v oblasti Kovel'a, používali sa tresty ako: „doliv“ – padnutie na povel tridsaťkrát na zem, „státie v pozore“ so zbraňou (puškou) od 10 minút do hodiny, „šompolovanie“ – 10 – 25 úderov „šompolom“ (z pušky) pred nastúpenými povstalcami.³¹ Napríklad za nedodržanie príkazu strelec VPŽ Dmytro Hrycko („Ciapka“) bol odsúdený na 48 hodín „státia“ so zbraňou a spojka Jaroslav Hluch z obce Slávna Zborovského rajónu Ternopil'skej oblasti – na 10 úderov palicou.³² Ak bol obvinený súdený druhýkrát, trest sa zintenzívňoval a presúval na poľný súd. V takom prípade sa popravovalo aj za relatívne menšie previnenia. Napríklad v sotni UPA Mychajla Kučery („Jara“) z Taktickej skupiny „Lemko“ (na Lemkovine) boli odsúdení na popravu traja povstalci, ktorí trpeli pohlavnými chorobami.³³

Jedným z druhov disciplinárnych trestov za ľahšie trestné činy bolo zasielanie k tzv. trestným oddielom. Odsúdení povstalci vykonávali v nich najťažšiu prácu a boli na osobitnej strave, ktorú pre nich vypracoval hospodársky referent.³⁴ Pôsobenie trestných oddielov sa predpokladalo pri VPŽ každého oddielu UPA. Ich hlavnou úlohou bolo posilnenie disciplíny povstalcov. Tak strelec Fedor Bezuško („Burčak“), ktorý stratil pušku, bol najskôr prinútený ju nájsť. Následne bol odoslaný do trestného oddielu jednotky UPA Makara Meľnyka („Kory“) pôsojacej v okolí Sarn.³⁵ Na jeseň 1943 strelec Hryhorij Pastušok („Sokil“) ušiel z poddôstojníckej školy v obci Močulky Turijského rajónu na Volyni. Neskôr ho doma zatkli príslušníci BS a bol poslaný do trestnej sotne na Polissi. Po odpykaní si dvojmesačného trestu bol „Sokil“ zaradený do sotne UPA „Siromachy“. ³⁶ V decembri 1943 strelec UPA Mykola Kviatkovskij v opitom stave bezdôvodne zahájil paľbu. Nato sa pokúsil dezertovať a zajal ho

²⁸ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Оп. 1. – Спр. 74268. – Т. 2. – Арк. 13 зв.

²⁹ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Оп. 1. – Спр. С-8707. – Арк. 11-22; СЕРГІЙЧУК, В.: *ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали*. К.: Дніпро, 1996, с. 275–277.

³⁰ Архів Управління СБУ в Тернопільській області. – Ф. 6. – Спр. 19299. – Арк. 29.

³¹ Архів Управління СБУ у Волинській області. – Ф. 4. – Спр. 10584. – Арк. 193.

³² ГДА СБУ. – Ф. 73. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 18; *Горить ліс! Спомини колишнього вояка УПА*. Лондон: Українська видавнича спілка, 1975, с. 66.

³³ ГДА СБУ. – Ф. 62. – Оп. 4. – Спр. 17. – Арк. 10; SAMBORSKI, M.: *Służba Bezpieczeństwa w tzw. Zakierzońskim kraju OUN-SD. Sposób organizacji i obsada kadrowa*. In: *Dzieje najnowsze*, Rocznik XLV, 2013, 1, s. 98.

³⁴ СЕРГІЙЧУК, В.: *ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали*. К.: Дніпро, 1996, с. 275.

³⁵ Архів Управління СБУ в Рівненській області. – Ф. 4. – Спр. 68144. – Арк. 11.

³⁶ Архів Управління СБУ у Волинській області. – Ф. 5. – Спр. 1577. – Арк. 13.

oddiel BS Poryckého rajónu OUN. Poľný súd v obci Mokrec (v rajóne Volodymyra-Volyňského) ho odsúdil na trest smrti. Rozsudok bol však čoskoro zmenený na štyri týždne pôsobenia v „trestnej“ sotni „Holuba“, ktorá sa nachádzala v neďalekej obci Stavky.³⁷

Je známa aj existencia špeciálnych tzv. trestných táborov pre odsúdených povstalcov UPA. Jeden z nich pôsobil v lete – jeseni 1943 pri VPŽ skupiny UPA „Tury“ pod velením Alexandra Kosarevyča („Omel'ka“) na „Siči“ vo Svinarynskom lese v rajóne Volodymyra-Volyňského.³⁸ Začiatkom roku 1944 v pôsobnosti štábu UPA-Sever na Polissi pôsobil trestný tábor „Kentaurus“.³⁹ Disciplinárne tresty vykonávané prostredníctvom trestných oddielov sa najčastejšie uplatňovali na Volyni a v západnom Polissi, aj keď v niektorých prípadoch sa objavovali i v Haliči. Tak veliteľ BS Terebovlianskeho rajónu Stepan Sytnyk („Mak“) v novembri 1943 zadržal člena OUN Josypa Hlovackého. Po výsluchu bol poslaný do trestnej sotne UPA.⁴⁰

Existovala taktiež sankcia „trestného uväznenia“ (domáceho väzenia) pri oddiele UPA. Odsúdený mal vtedy zakázané fajčiť, čítať, hrať a spievať. „Trestné uväznenie“ bolo rozdelené do niekoľkých typov: 1) obyčajné (stav ako u iných povstalcov), 2) sťažené (odpočinok len na tvrdej posteli), 3) ťažké (odsúdený dostával v priebehu dvoch dní 200 gramov chleba a liter vody a len na tretí deň varenú stravu; cez deň mu bolo zakázané ležať alebo sedieť; bola povolená iba jedna prechádzka denne trvajúca do 15 minút; v noci od 22.00 do 5.00 mu bol poskytnutý odpočinok v chladnej miestnosti s tvrdou posteľou).⁴¹ Za porušenie doby „opušťáka“ bol strelec Fedir Bezuško („Burčak“) z obce Dubivka Volodymyreckého rajónu odsúdený na mesiac „trestného uväznenia“. Počas výkonu trestu musel každý deň behať, plaziť sa po zemi a pochodovať. Neskôr bol „Burčakovi“ umožnený návrat domov a bol ustanovený za veliteľa stanice BS.⁴²

Takže hlavnými súdno-disciplinárnymi orgánmi v jednotkách UPA boli poľné sudy. V prípade potreby boli zvolávané pri každej sotni. Predpokladalo sa, že jeden z troch sudcov poľného súdu bude mať funkciu nie nižšiu veliteľa sotne, druhý – veliteľa družstva. Rozsudky sa vynášali na

³⁷ Архів Управління СБУ у Волинській області. – Ф. 4. – Спр. 23018. – Т. 2. – Арк. 2-3.

³⁸ Архів Управління СБУ у Волинській області. – Ф. 4. – Спр. 2976. – Арк. 86.

³⁹ ВЕДЕНЄВ, Д. – БИСТРУХІН, Г.: *Меч і тризуб. Розвідка і контррозвідка руху українських націоналістів та УПА (1920 – 1945)*. Київ: Генеза, 2006, с. 300; *OUN і УПА в 1944 році: Документи. В 2 ч. Ч. 1*. Упорядники: О. Веселова, О. Кокін, О. Лисенко, В. Сергійчук. Київ: Інститут історії НАН України, 2009, с. 29.

⁴⁰ Архів Управління СБУ в Тернопільській області. – Ф. 6. – Спр. 4966. – Арк. 263.

⁴¹ СЕРГІЙЧУК, В.: *OUN-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали*. К.: Дніпро, 1996, с. 276 – 277.

⁴² ГДА СБУ. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 68144. – Арк. 94.

základe Disciplinárneho štatútu UPA. Podľa neho boli zločiny rozdelené na ľahké a závažné. Posledné zahŕňali: zradu, sabotáž, nedodržiavanie nariadenia, ktoré viedlo k výrazným stratám, opakovanú dezerciu. Obvinení zo závažných trestných činov boli väčšinou popravení. Verdikt poľného súdu potvrdzoval veliteľ príslušnej povstaleckej jednotky.

Ľahšími previneniami sa zvyčajne zaoberali „kozácke súdy“. Zvolali ich velitelia povstaleckých oddielov v prípade opitosti, nedodržania rozkazu (bez vážnejších následkov), drobných krádeží. Formou trestu bolo: odosielanie do trestných oddielov, trestné uväznenie, „šompolovanie“ pred nastúpenými povstalcami, „státie v pozore“ so zbraňou alebo padanie „doliv“ na povel. V prípade opakovaného stíhania sa tresty zvyšovali vrátane popravy.

*Preklad z ukrajinyčiny
Michal Šmigel'*